

Xã hội hóa để phát huy giá trị Di sản văn hóa thế giới

20/12/2014

Nhu cầu vốn đầu tư tu bổ, cứu nguy khẩn cấp cho hàng loạt ngôi nhà cổ ở Hội An và nhiều đền tháp ở Mỹ Sơn là rất lớn và cấp thiết, song nguồn ngân sách các cấp chỉ đáp ứng một phần nhỏ bé.

Tháp Chăm vẫn còn nhiều bí ẩn. Ảnh: VGP/Thế Phong

Ngày 16/12/2014, UBND tỉnh Quảng Nam tổ chức hội nghị Công tác bảo tồn và phát huy giá trị Di sản Hội An và Mỹ Sơn qua 15 năm được UNESCO công nhận Di sản Văn hóa thế giới (1999-2014).

Nhận diện thách thức

Giám đốc Sở VH TT&DL Quảng Nam Đinh Hải cho biết mặc dù địa phương đã và đang làm khá tốt công tác bảo tồn và phát huy giá trị hai Di sản thế giới Hội An và Mỹ Sơn, song vẫn còn nhiều thách thức cần giải quyết thấu đáo.

Quần thể kiến trúc khu phố cổ Hội An chủ yếu được làm bằng gỗ với niên đại hàng trăm năm, những phế tích Chăm bằng gạch với niên đại nhiều trăm năm, lại nằm trong môi trường khí hậu nhiệt đới khắc nghiệt (bão, lũ, côn trùng gây hại...) nên các di tích có nguy cơ xuống cấp rất lớn.

Nhu cầu vốn đầu tư tu bổ, cứu nguy khẩn cấp cho hàng loạt ngôi nhà cổ ở Hội An và nhiều đền tháp ở Mỹ Sơn là rất lớn và cấp thiết, song nguồn ngân sách các cấp chỉ đáp ứng một phần nhỏ bé. Ngay cả việc triển khai hai quy hoạch được Chính phủ phê duyệt cho Hội An và Mỹ Sơn cũng gặp không ít khó khăn về nguồn vốn. Bên cạnh yếu tố tài chính, chúng ta còn khá lúng túng trong giải pháp thi công, tu bổ tháp Chăm do chưa tìm được lời giải đáp cho những bí ẩn

trong kỹ thuật xây dựng tháp của người xưa. Với Hội An, vấn đề chính là mâu thuẫn giữa bảo tồn và phát triển trong một di tích sống dưới sức ép của hoạt động du lịch đang là thách thức đối với công tác quản lý.

Thách thức còn nằm ở đội ngũ làm công tác bảo tồn, trùng tu di tích tại Hội An và Mỹ Sơn còn quá mỏng, việc nghiên cứu, áp dụng KHCN vào bảo tồn di tích còn chưa nhiều. Mặt khác, cơ chế quản lý di sản thế giới tại Quảng Nam hiện còn chông chéo, bất cập và chưa đủ mạnh so với tầm vóc của các di sản này (di sản Hội An thuộc UBND TP. Hội An quản lý, còn di sản Mỹ Sơn thuộc UBND huyện Duy Xuyên quản lý).

Cùng với bảo tồn, công tác phát huy giá trị các di sản phát triển du lịch thu được nhiều kết quả ấn tượng, tuy nhiên theo đánh giá, vẫn chưa tương xứng với tiềm năng Hội An và Mỹ Sơn. Ví dụ, trong năm 2013, hơn 2 triệu lượt khách đến Angkor Wat (Campuchia) so với hơn 200.000 lượt khách đến với Mỹ Sơn, hơn 6 triệu lượt khách đến với Penang (Malaysia) so với hơn 2 triệu lượt khách đến với Hội An.

Bứt phá bằng cách nào?

Theo một số chuyên gia, nhà quản lý, trong điều kiện kinh tế của nước ta hiện nay, Quảng Nam cần huy động nguồn lực tài chính và kỹ thuật từ bên ngoài, phát huy nội lực về tư duy ở bên trong để bảo tồn và phát huy các giá trị di sản. Bên cạnh đó, cần tranh thủ sự hỗ trợ của Trung ương, cả trực tiếp tài trợ vốn và gián tiếp vận động các tổ chức quốc tế, đồng thời có một cơ chế thông thoáng hơn để hai di sản văn hóa thế giới có điều kiện phát triển bứt phá.

“Đã đến lúc cần tính cơ chế riêng cho công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị hai di sản này, chúng ta có thể nghĩ đến việc xã hội hóa công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản Hội An và Mỹ Sơn như cách Campuchia đã làm cho Angkor Wat...”, ông Đinh Hải nêu quan điểm.

PGS.TS Trương Quốc Bình, Ủy viên Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia cho hay Chính phủ có chủ trương đóng cửa rừng tự nhiên trong thời gian tới, do vậy cái cần thiết hiện nay là một cơ chế riêng để cung cấp nguyên liệu gỗ tự nhiên phục vụ cho công tác bảo tồn di tích, chứ không thể dùng bê tông hoặc gỗ kém chất lượng để thay thế.

Nhấn mạnh một số định hướng chính để công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản Hội An và Mỹ Sơn đi đúng hướng, ông Nguyễn Thế Hùng, Cục trưởng Cục Di sản văn hóa (Bộ VH-TT&DL) cho rằng việc cần làm hiện nay là có cơ chế quản lý mạnh hơn, thống nhất một đầu mối, tức là cơ quan quản lý Hội An và Mỹ Sơn trực thuộc tỉnh, giống như Trung tâm Bảo tồn Di tích Cố đô Huế trực thuộc UBND tỉnh Thừa Thiên-Huế.

Bên cạnh đó, cần nâng cao nhận thức chung cho bảo tồn di sản, đặc biệt là thế hệ trẻ; đẩy mạnh triển khai các đề tài KHCN nghiên cứu về công tác bảo tồn di tích Hội An và Mỹ Sơn. Có chiến lược đào tạo, nâng cao trình độ đội ngũ cán bộ chuyên môn bảo tồn và phát huy di sản hiện nay...

Đặc biệt để phát huy hiệu quả giá trị di sản, không ít ý kiến tại hội nghị cho rằng cơ hội cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản thế giới tại Quảng Nam sẽ rộng mở nếu biết cách khai thác những lợi thế một cách thông minh hơn. Khéo léo lồng ghép yếu tố văn hóa địa phương vào từng sản phẩm, dịch vụ du lịch sẽ tạo sự khác biệt, bản sắc riêng mà đối thủ cạnh tranh không sao chép được. Phát triển du lịch có hiệu quả mới tạo được động lực, nguồn lực cho công tác bảo tồn di sản văn hóa một cách bền vững lâu dài, xứng đáng với giá trị văn

hóa trường tồn qua hàng trăm năm của Hội An và Mỹ Sơn.

Thế Phong

Nguồn: <http://baodientu.chinhphu.vn/Van-hoa-The-thao/Xa-hoi-hoa-de-phat-huy-gia-tri-Di-san-van-hoa-the-gioi/216005.vgp>